

ДИМИТРИЈЕ Л. МАШАНОВИЋ (1930-1998)

Изненада је умро у Београду, а сахрањен на Цетињу 22. априла 1998, мр Димитрије Л. Машановић, истакнути просвјетни радник, књижевник и историчар књижевности. Рођен је 17. октобра 1930. године у Забрђу (Горњем Цеклину), надамак Цетиња. Цетињску гимназију је завршио школ. 1948/49. године, са одличним успјехом. Након матурирања започео је студије грађевине на Техничком факултету у Сарајеву, али га је ускоро неодољива жеља за књижевним образовањем одвела на групу јужнословенска књижевност и српскохрватски језик Филозофског факултета Сарајевског универзитета, који је благовремено и бриљантно завршио. Магистрирао је у Београду (књижевни смјер) на Филолошком факултету.

Након дипломирања радио је неко вријеме као професор књижевности и српскохрватског језика у Другој гимназији "Огњен Прица" у Сарајеву, али се ускоро вратио завичајној средини и неколико година радио као професор Медицинске школе "Др Станко Мартиновић" на Цетињу, у којој се показао као врстан методичар и педагог, сјајан зналац и интерпретатор струке, па је постао омиљен просвјетник код ученика и њихових родитеља, у наставничком колегијуму и код Цетињана. Цијенећи његове наставно-педагошке квалитете, ресорни просвјетно-педагошки органи су га наименовали за директора Основне школе "Његош", на којој је функцији био школ. 1960/61. год. и том приликом показао изванредне способности организационе и инструктивно-педагошке. Будући да није посједовао лични афинитет за бављење директорством, идуће школ. године се пријавио на конкурс Десете београдске гимназије и био примљен. Сјајно је прихваћен у овом елитном средњошколском заводу; постао је признат и познат по својим надахнутим тумачењима књижевности, по зналачком вођењу литерарних дружина и других слободних активности (рецитатора итд.) ученичких, због чега је 1972. добио Октобарску награду Београда "Доситеј Обрадовић" - за изузетне резултате у васпитању и образовању.

Димитрије Машановић је потом од 1977. године радио као професор књижевности и српскохрватског језика на Педагошкој академији за разредну наставу у Београду, гдје остаје све до пензионисања 1995. године.

Осим успјешног просвјетно-педагошког рада у учионици, Димитрије Машановић се огледао у писању средњошколских уџбеника. Године 1984. Републички завод за унапређивање школства Црне Горе објавио му је "*Чиианку за IV разред средњеџ усмјереноџ образовања*" (коаутор Војислав Минић), која је била веома запажена и од мјеродавне стручне критике оцијењена као веома успио уџбеник, па је као таква доживјела пет издања!

Поље стручно-креативног, књижевног и научног интересовања мр Д. Машановића било је врло широко. Он се безмало пола вијека бавио књижевним и научним стваралаштвом. Од 1950. године до поткрај живота написао је и објавио на стотине књижевних радова, чланака, есеја, фељтона и приказа. Његове књижевне студије, огледи и рецензије привлачиле су пажњу стручњака и широког круга читалаца. Исто тако, његови педагошки и политички есеји уврстили су га у ред познатих педагога, есејиста и публициста. И његов хумор и сатира различитих жанрова оставили су трага у историји наше књижевности...

Димитрије Машановић се својим есејима, фељтонима и књигама о Петру II Петровићу Његошу сврстао међу врсне јужнословенске његошологе. Из ове проблематике објављене су му запажене књиге:

- ИСКРА ИЗ КАМЕНА - *личности и дјело Пејира Пејировића Њеџоша* ("Београдски салон поезије" - библиотека "Хеликон", Београд 1976, 128 стр.);

- ЛОВЂЕНСКИ ПРОМЕТЕЈ, *личности и дјело Пејира Пејировића Њеџоша* (Завод за уџбенике и наставна средства Србије, Београд 1991, 248 стр.);

- РЕКЛИ СУ О ЊЕГОШУ - *критички азбучник* (Педагошка академија за образовање учитеља, Београд 1991, 120 стр.);

- ЊЕГОШ НА КОСОВУ (Књижевна заједница "Звездара", Београд 1990, 229 стр.), у којој студији на оригиналан начин тумачи косовски мит о Његошу.

Уз то, два опсежна рукописа о великом пјеснику и филозофу наша су се у његовој оставини, и то:

- ЊЕГОШ И СЛОВЕНИ (фрагменти излазили као фељтон у београдској "Политици" непосредно прије ауторове смрти) и

- АНТОЛОГИЈСКИ ИЗБОР КРИТИЧКИХ ТЕКСТОВА О ЊЕГОШУ...

Ваља нам рећи: није само Његош био стална преокупација Машановићева; били су то и други Петровићи - Петар Први и Никола Први, о којима је такође много знао и мудро казивао, дакако и писао и стварао планове о објављивању њихових пјесничких креација.

Други Машановићев омиљени писац био је књижевник Исак Самоковлија, о коме је обзнанио једну вриједну књигу (*Умјетности и хуманизам Исака Самоковлије*, Врњачка Бања, "Замак културе", 1980, 205 стр.) и више књижевних студија и есеја у периодичним публикацијама.

Машановићев богати стваралачки опус разасут је у бројним часописима, годишњацима, ревијама и зборницима са научних скупова на које се по позиву радо одазивао. Добитник је више награда за научни рад

из историје књижевности (на примјер, "Прва награда за студију о И. Самоковлији", Сарајево 1957); за књижевни есеј и савремену југословенску сатиру ("Домановићева награда", Београд 1992). Напокон, као признање његовог књижевног чина и стварања треба схватити и његово чланство у Удружењу књижевника Србије и у Удружењу књижевника Црне Горе.

Као врстан интелектуалац, широких видика, знања и културе, Д. Машановић је био одговоран сабесједник и сарадник какав се пожељети може. Био је веома елоквентан - одличан говорник. Учествовао је на многобројним стручним симпозијумима и научним скуповима, увијек плијенећи пажњу аудиторијума својом мисаоношћу, мудрој ријечју, новим приступом и чињеничком фактуром о теми коју је разматрао.

Био је крајње скроман, тих и једноставан, али и одважан кад затреба у одбрани својих ставова и гледишта - увијек принципијелан, разуман и трпелив, и само кад затреба бритак полемичар са мислима оштрим као брид ножа.

Веома се радо одазивао позиву издавача да говори на представљању нових књига, било то на међународним сајмовима књига у Београду, или на другим београдским трибинама. Био је истински књигољубац и књигозналац, човјек који се радовао свакој доброј књизи.

Димитрије Л. Машановић је уживао висок углед и био цијењен као стамена, умна и високоморална личност у свим срединама у којима је живио и радио. Таквим ће га памтити његови познаници, генерације ученика и студената које је задужио шчедрим преношењем искуства и знања, суптилним и увијек надахнутим тумачењем тајни књижевног дјела.

Памтиће се Димитрије Машановић и по књигама.

Requiem aeternam dona ei, Domine!

Др Душан Ј. Мартиновић